

Is er een maatschappelijk draagvlak voor beleidsmaatregelen ter preventie van alcoholmisbruik? | Brussel, april 2008

De laatste maanden is er nogal wat te doen geweest over verschillende maatregelen ter preventie van alcoholgebruik: leeftijdsbeperking voor consumptie en aankoop van alcohol, prijsverhoging, verbod op reclame, selectieve verlaging van de alcoholpromillegrens voor onervaren chauffeurs. Het maatschappelijk debat is open verklaard en we volgen dit voor u op de voet.

Als voorbereiding op een mogelijke bekendmaking van het Nationaal Alcohol Actie Plan (NAAP) liet het radio één programma Peeters & Pichal in maart 2008 een enquête uitvoeren om het maatschappelijk draagvlak voor een minimumleeftijd voor alcoholgebruik door jongeren te toetsen. Het onderzoeksbureau iVox bevroeg een steekproef van 1050 Vlamingen tussen 18 en 74 jaar via het internet.

Alcohol drinken en alcohol kopen

40% van de ondervraagden vindt dat jongeren vanaf 16 jaar alcohol mogen drinken; 41% vindt dat dit pas vanaf 18 jaar kan en 7% legt de lat nog hoger. Slechts 6% meent dat jongeren onder de 16 jaar mogen drinken.

Over het aankopen van alcohol is men nog strenger. Slechts 3% vindt dat jongeren onder de 16 jaar alcohol mogen kopen. 32% vindt dat ze dat vanaf 16 jaar moeten kunnen en 53% vindt dat dit pas kan vanaf 18 jaar. 8% wil de leeftijd nog hoger.

Reclame en prijsstijging

De meerderheid (55%) van de ondervraagde personen is niet gewonnen voor een algemeen verbod op alcoholreclame. Een nog ruimere meerderheid van 68% gelooft niet in het nut van een prijsstijging om alcoholmisbruik te voorkomen.

Wat leren deze cijfers?

Het maatschappelijk draagvlak voor een strengere leeftijdsbeperking voor alcoholgebruik en -aankoop door jongeren is bijzonder groot. Onderzoek toont aan dat het optrekken van de leeftijdsgrens voor het drinken en aankopen van alcohol een zeer effectieve maatregel is om alcoholconsumptie bij jongeren te beperken. Dit voorkomt niet alleen gezondheidsproblemen en overlast bij deze leeftijdsgroep, maar heeft ook een positief effect op het uitstellen van de beginleeftijd, wat eveneens toekomstig probleemgedrag kan beperken.

Paternalisme?

Een belangrijke opmerking bij deze cijfers is dat de jongeren zelf niet in dit onderzoek werden bevroegd. Voor volwassenen, voor wie deze maatregel niet (meer) geldt, lijkt het vrij evident om streng op te treden naar jongeren. De voorgestelde maatregelen, die eventueel hun eigen gedrag of leefwereld beïnvloeden (prijs en reclame) kunnen duidelijk op veel minder steun rekenen. Nochtans is een prijsverhoging van alcohol de meest effectieve beleidsmaatregel om misbruik te voorkomen. Deze maatregel zorgt voor een daling van het alcoholgebruik bij alle leeftijdsgroepen en niet enkel bij jongeren.

Alcohol en verkeer: alleen een probleem van jongeren?

De recente uitspraken van staatssecretaris Etienne Schouppe om de alcoholpromillegrens in het verkeer voor onervaren chauffeurs te verlagen van 0.5 naar 0.2 promille bracht een golf van reacties teweeg. Jongeren voelen zich terecht eenzijdig gevisieerd, maar ook heel wat volwassenen vinden dit voorstel niet wenselijk. Misbruik van alcohol komt zowel bij jongeren als bij oudere leeftijdsgroepen voor en alcohol en verkeer vormt hierop geen uitzondering. De alcoholvrije chauffeur (Bob) is bij jongeren zelfs meer ingeburgerd dan bij dertigers en veertigers.

Contraproductief

Een te eenzijdige klemtoon op alcoholgebruik bij jongeren riskeert de geloofwaardigheid van gezondheidsboodschappen en beleidsmaatregelen aan te tasten. Jongeren zien in hun omgeving ook alcoholmisbruik bij volwassenen en exclusief op jongeren gerichte maatregelen kunnen gemakkelijk een tegenreactie veroorzaken.

Controle

Het echte probleem bij alcohol en verkeer is niet zozeer de huidige promillegrens van 0.5, maar wel het gebrek aan voldoende controles op de bestaande wetgeving. De pakkans voor het rijden onder invloed is in België bijzonder laag en dat is in de eerste plaats de reden waarom mensen de 0.5 promillegrens niet respecteren. Controle is een dure maatregel en hier wringt vermoedelijk het schoentje. Toch moeten beleidsvoerders beseffen dat een selectieve verlaging van de wettelijk toegestane grens niks zal veranderen aan het gedrag van chauffeurs als niet tezelfdertijd een doorgedreven controle op deze maatregel wordt uitgevoerd. Laten we daarom in eerste instantie mensen sensibiliseren om de 0.5 promillegrens te respecteren en deze naleving terdege controleren en pas nadien een evaluatie maken of we het aantal verkeersslachtoffers verder kunnen doen dalen door een (al dan niet selectieve) verlaging van de alcoholpromillegrens.

Positief aan bovenstaande berichtgeving is zeker dat er een maatschappelijk debat wordt gevoerd over de wenselijkheid van beleidsmaatregelen met betrekking tot alcohol. Op die manier worden mensen gesensibiliseerd om over de risico's van alcoholmisbruik na te denken en krijgt de haalbaarheid van deze maatregelen een eerste toetsing.